

Skogsägare i Manjaur

Informerar

Citering

Sandström H. Renbruksplaner – hot mot skogsbruket [annons]? Rondellen 2009; 13. URL: <http://www.rondellen.net>

Renbruksplaner – hot mot skogsbruket?

Författaren

Henrik Sandström föddes 1935 i Manjaur i Västerbotten nära gränsen till Lappland. Han utbildade sig till kronojägare och skogsmästare. Under perioden 1966-1999 var han regionchef vid Västerbottens Skogsägarförning. I arbetsuppgifterna ingick att vara förvaltare för Tärna-Stensele Allmänningsskog och Sorsele Allmänningsskog, i huvudsak allmänningar som bildats av gamla lappskatteländ ovanför "odlingsgränsen", en administrativ gränsdragning från 1800-talet som i Västerbottens län i huvudsak löper väster om Vilhelmina, Sorsele och Arvidsjaur. Enbart i Tärna-Stensele Allmänningsskog finns idag omkring 1500 andelsägare, merparten ättlingar till svenska renskötare men utan egen renskötselrätt numera. Erfarenheterna från Tärna-Stensele Allmänningsskog har HS redovisat i böckerna "Skogsbruk i fjällkanten – Tärna-Stensele allmänningsskog" (ISBN 91-88675-38-6) och "Skogen vi ärvde - Sorsele övre allmänningsskog" (ISBN 91-88675-40-8). Medförfattare är Carina S:son-Wigren (Ord & Visors Förlag, Skellefteå 2001, www.ordvisor.com). HS har även varit sakkunnig i flera utredningar om rennäringen. Han odlar sina fäders skogsmarker i Holmträsk, Vindelns kommun.

Ärende

I dagens läge kostar rennäringen omkring 500 miljoner per år i direkta bidrag, 2000 svåra bilolyckor och någon miljard i markskador (1). Det försörjer, i regel delvis, omkring 150 renskötare. Därtill begär Sametinget att ersättningen för rovdjursrivna renar ska höjas till 227 miljoner. Det allvarligaste hotet mot skogsnäringarna är dock de renbruksplaner, som Svenska Samers Riksförbund (SSR) och andra intresseorganisationer inom rennäringen nu arbetar med (2-4). Jag skisserar vad aktuella planer betyder för skogsbruket inom min hemkommun, Vindelns kommun.

Vindelns kommun

Vindelns kommun omfattar cirka 204 000 hektar skogsmark. Bolagen äger två tredjedelar, enskilda skogsägare resten. För närvarande utnyttjas kommunens ytor vintertid av fyra samebyar. Det innebär att kommunen då betas av 20 000 – 30 000 renar. Skogsproduktionen på dessa ytor är beräknad till i genomsnitt fyra kubikmeter per hektar och år. Omloppstiden beräknas till 90 år. Det ger en slutavverkningsareal om 2 250 hektar per år.

SSRs krav

Samråd mellan rennäring och skogsbruk är ett av de första kraven från SSR. Dessa kostnader ska betalas av skogsägarna. Kostnadsökningen beräknas till 120 000 kronor per år i Vindelns kommun (3,4).

Kalavverkningsarna. SSRs önskemål (2-4) om spridning påverkar ställtider, vägkostnader, transportkostnader. Inom Vindelns kommun blir merkostnaden 1,8 miljoner kronor per/år.

Markberedning. SSRs förslag (2-4) innebär ökade kostnader inom Vindelns kommun med 0,45 miljoner kronor.

Contorta. Denna tallsort skulle kunna nyttjas på 12% av skogsmarken i Vindelns kommun. SSR vill ha bort contortan. För skogsägarna innebär det en sänkning av produktiviteten med 40% på denna del av arealen.

Röjning. SSR vill glesa bestånden till 1300 stammar per hektar. Det normala antalet är 2400. Det innebär ett produktionsbortfall på 0,35 kubikmeter per hektar och år.

Gallring. SSRs förslag utgår från att målet är 1300 stammar per hektar före gallring. Detta innebär att endast en gallring blir aktuell. Produktionsbortfallet blir 0,5 kubikmeter per hektar och år.

Gödsling. SSR vill ha bort skogsgödsling. Inom Vindelns kommun beräknas produktionsbortfallet av en sådan åtgärd till 0,1 kubikmeter per hektar och år.

Kompensation och vinstdelning. SSR vill att rennäringen ska få ekonomisk kompensation i den mån mark och gröda inte är optimal för rennäringen och del i skogsbrukets överskott, för Vindelns kommun del 8,5 miljoner per år.

Produktionsbortfall. De åtgärder som SSR föreslår skulle bara i Vindelns kommun innebära ett produktionsbortfall värt 70 miljoner per år.

Summering. Utom de olägenheter som rennäringen redan orsakar skogsbrukarna (1), så innebär de renbruksplaner som SSR nu arbetar med årliga

merkostnader för skogsbruket om 78 miljoner bara i Vindeln.

Agegam. Contorta-underlaget är hämtat ur föredrag på Norra skogsklubben, Skogens Dag 2009, Per Persson SCA.

Diskussion

De privata skogsägarna i Vindeln brukar i regel årligen 500 - 1200 hektar skogsmark. De är ungefär 1500, alltså 10 gånger fler än alla landets renskötare. De är också lika nära släkt med den samiska delen av våra urfolk som nutidens renskötare (1).

Skogsbrukets samlade värde i exportinkomster uppgick 2008 till 130 miljarder, en väsentlig grund för samhällets välstånd. Rennäringen må vara en rimlig nyttjare av våra marker, men inte i den omfattning som SSRs skogspolicy anger (1).

Som skogsägare föreslår jag alltså att rennäringen omformas till gårdsbruk för att ge utrymme åt skogsodling, jordbruk, vildren, stora rovdjur, kulturturism och naturturism. En sådan utveckling ligger närmare det traditionella renbruket än nutida rennäring (1). Denna tanke ligger rätt i tiden (5,6).

Henrik Sandström

E-post: henrik.sandstrom@telia.com

Referenser

1. Hägglund B. Rennäring som gårdsbruk - framtid för ett hotat världsarv. Rondellen, Hälsa, vol 28, (http://www.rondellen.net/health28_swe.htm)
2. Wallgård U. Renarna får GPS. Skogsaktuellt 090323 (<http://www.skogsaktuellt.se/Default.asp?p=30486&pt=108&m=1422>). Artikelns är en lättläst sammanfattning av ett projekt som Skogsstyrelsen driver tillsammans med Sametinget och Svenska Samers Riksförbund (SSR).
3. SSRs förslag 090327 (www.sapmi.se/om_7_2.html)
4. Bloggen Tvärvig (www.tvarvigg.blogg.se)
5. Eurenus P. Renarna söker sig ända ner till kusten. Öviks Allehanda 090309 (<http://allehanda.se/start/ornskoldsvik/1.827499>). Den 26 mars fanns 22 kommentarer till denna artikel.
6. Carlsson T. Östen ser renarna som skadedjur. Piteå-Tidningen 090313 (<http://www.pitea-tidningen.se/nyheter/artikel.aspx?ArticleId=4497687>). Den 31 mars fanns 85 kommentarer till denna artikel.
7. **Övriga källor.** Underlaget för beräkningarna av röjning är baserade på material Pettersson N. Scandinavian Journal of Forest Research 8 sid 528 - 539, 1993. Gallring ur Skogsskötselserien nr 7, Skogsstyrelsen Erik